

н. XII. 3.8.

10

Акын-10 ыр.

Чыла тұңаса шәмэр, иктыш ушныза!

— Мыскарачэ, воштылтышан

Марий журнал.

«Йошкар Кәчә» пәлән тыйлчән
икана ләктәш:

Ианварь

№ 4

1926 ий.

НАЛАТ—ОГЫТ?

Мураш толшо кайыкшэ
Сатым вэлэй бората;
„Арлан дээрэ Кэстэнэм“
Мыйат тугак боратэм.
Кож вүйшто ур модэш да,
Ош пий тудым ок-шинчэ;
Тый(ы)нат вэрэт важык да,
Шкэжэ гына от-шинчэ.
„Арлан дээрэ Кэстэнжым“
Тый(ы)н тангэт огэш нал,
Садлан тичай очайжэ
Тудын вүйш огэш-тол.

Вичкыж кильш, ваштар шүдэр,
Шүдэрал колташ мо йёсб;
Тыйят окмак, тудат окмак,
Шушшал колташ мо йёсб.
Нолья воктэн тумо кашкат
Йогэн кайэн ок-мошто;
Тыйн боратым сай танэт
Сайбын илэн ок-мошто.
Тыйын танэт вэс түрлэ
Папироскын вэл шупшаш;
Мыйын танэм вэс түрлэ
Сай журналым вэл лудэш.
Мэмнан имниа уло гын,
Кичкэн вайаш мо йёсб;
Мэмнан окса уло гын,
„Арлан“ налаш мо йёсб.
Ой, Машурка, Машурка
Тан кучидэак кабарэт;
Ой, Йэшарен чэвэрэм,
„Арлан“ луддэ кабарэт.

Капэт мотор, чонэт сай,
Токэт шинчаш ок-лий мо?
Тый „Арланын“ от-луд гын,
Чумал колташ эх-хий мо?
Олык шудым солэн-солэн
Пурла вачем шумалэш;
Сай „Арланын“ лудны-лудын
Танзы чайтак вэзэмэш.

11. Ланов.

„АРЛАН - КЭСТЭН“

ЖУРНАЛ ДЭНЭ

„ЙОПКАР КЭЧЭ“ газэт НАЛШЫЛАН
ЛОТОРЭЙ (МОДЫШ) ЛИЙЭШ.

МОДАЛТЭШ: ИЙДАЛЫКЛАН НАЛШЭ - ВЛАХЛАН-

- 1) Ик пуалдымэ машина (сортировко гайэ) = 40 тэнг.
- 2) Ныл плуг = 68 тэнгэаш (17 тэнгэаш-шамыч, у системэ).
- 3) Кон күртнёй тырма (Зигзаг) = 40 тэнгэаш.
- 4) Ик сүспан ўзгар (шылья, сүспан, шормыч, ётнёчак, чаплэ - тойлымо, пайрэм годым пыштэн коштап) = 25 тэнгэаш.—Чылажэ кандаш ўзгар, 183 тэнгэаш.

Пэл ийлан налшымытлан:

- 1) Ик плуг - 17 тэнгэаш, 2) Вич брүкаш посто (сукно) мэтийржэ 6 тэнг., чылажэ 36 тэнг., 3) Кон муҗыр чаплэ кэм = 24 тэнг., 4) Кон крэсанык библиотэк (кнага-влак) = 6 тэнг. Чылажэ 83 тэнгэаш.

**Чумыржо модышыш 256 тэнгэаш
18 ўзгар пура.**

Кэ 2 т. 80 ыр. ок чаманэ—тудо каласымэ ўзгар-влакым модын налын кэтэш.

**Тидлэч посна подпиечик погышо-
шамычлан тыгай прэмий лийэш:**

50 ийдалыкаш подписчикым муушо погымо окса гыч 10%-ым налэш, (14 тэнгэм); 25 цэлийаш подписчикым муушо 50%-ым налэш. Подписчикым 15 март йоктэ погаш лийэш.

Модышыш вигак оксам колдышо вэлэ пура.

**Газэт налаш шонышо конторышко ви-
гат оксам колдэн кэртэш.**

АДРЭС: г. Краснококшайск, Маробласти, Контора Мариздата.
Кэ газэтын шагал сроклан налий гын, йэшарен колдийжо. Ула-
гын модышыш ок логал. Йэшарен колдышо, йэшарен мавын возыжо.

Вашке подпискым штыза.

Варааш кодыда гын, модышыш ода вэрэшт.

Модыш апрэлыштэ лийэш.

Күгү „чиновник“ отпускыш кайа.

(Тидэ чын шойам йаллаштэ пәш шинчат).

Көмәж. Кечә сантам поныңжәш вәлә. Чарла урәм дән күжгү, урлыйк комдо гай лопка шүрган коштәш. Шея корәмжә ийлгыжәш: вүй нүжмб. Шүй көйәжә сантага коч кәршалдын. Талук годсәк служитлән поиәнат мөнгүшкүшкүш уналкәш (отпускыш) кайнажә. Улачым кычаләш.

Лач ваштарәшкүш ик лаштыра мәрий толәш.

— Родэм күшто улшо улат?

— №..., со. Тыят мәрий улат ужат?

— Мәрий уладам. Мөнгүшкәм, тушко, кайнәм да. улам кычалам, ала наңгайэт?

— Молан наңгайаш оғыл, айда.

Онисат: айда йара каймә дәч, росқотлыким налам, бүмат йөнүм пүа гын, пүа, мәниш шоналда. Шаргэ—шулдо, калшат.

— Родэм,... дүмәт күзә?..

— Онис.

— Вот, Онис тән, мыйын пачәрәм тушто, тушто, тушто, тужәш савырныман. Имнәтим пукшо да, кычкән мийә. Мый тумарты кочкам-йүүм.

Имнәтим пукша, йүкта. Шагатат пәдә эрта. Отпускыш кайшат күләш шогижым погкала. Кочкаш шинчәш. Онис „мэррр“ кудал толын шогальә. Пура.

— Обедет пәркан лиижә!

— Түгэ лиижә. Вучалдә изиш.

— Онис түгө ләктәш, тамакым пижыкта. Вуча, укә. Вуча, укә. Адак трущам оцта, шулшәш. Укә. Пура, онча; кочкәш. Түрвб „чап чап“ вәлә шокта.

— Вашкә тарванана вара?

— Казыр, вәшкә тәмам. Изиш гына вучалдә.

Онис адак түгө ләктәш. Тамакам пижыкта. Адак йатыр вуча.

Онис родо, (окнам кыра) пуро. На тидэ ўзгарым кылдә. Онис танәм, ўшаниш лиижә, сааийн кылдә. Ыжә ләктәйн воч. Сааийн кылдә.

Крандас шәнгәлан пидә. Вуча. Жап пәш күжүн чүчәш, ўзгар пидмәкшат коканалан тамакым пижыктән шупшиш кольыш. Пура.

— Павәл Иваныч, тарванаш йора вәт. Пәш күжүн йуватылна.

— Сәзас, сәзас. Ләк. Ләктам вәлә. Ўзгарым сайдынат гын, йюра... Адак шинчаш пушкидо вара?

— Пидинам, лүдмәт ок күл. Крандас пундашынша изиш уло.

— Шагал. Пушкидо лиижә. Иктаж вәрә кылдам налым тол.

Ала күжәк ик кылдам мун тольо. Туржын пыштыш. Павәл Иваныч ләктин конаж дән тәмдүшт оччыш да:

— Укә, Онис шөльо, шагал. Адак муашет вәрәштәш. Мүйнак тол.

— Онис имнәйжым савырыш да, кудал колдыш. Кум кылдам пыштән тольо. Шалатән, туржын ачалән шындыш.

— Вот, вот вот-вот. Тидыжә сай.

Батыж дән чөвәрдәш. Эргыжым вүдалдан трантасыш күзән шинчә. Эргыжат кайа. Онис имнәй савыран күзән шинчә да, „чжоп“ имнәйжым пәрән колдыш. Павәл Иванычны түпшо трантас эңәртүш коч чуч тодылалт кайа.

— Ой, ой! Эркын, пожалыста эркын.

Кайат. Олам ләктин улшт. Тамнәлакылаштә „эртак эркын, эркын“ мәниш шомак вәлә. Онис имнәй вөшүм вәлә ужала. Эркын-эркын пәрвай йалыш шүйт. Капка оччылно ватә шога. Павәл Иванычны воктәнже шүтүлка пыштәмә.

— Онис! имнәт шогалда. Чүчүнъб, толай, толай, (кошар парниаж дән удра). Вот тыйлат шутүлка, пожалуйста шүжәрим кондо.

Б.... ўдрамаш ѡрын. Оксам пүа дыр, шоналда. Путылкам наләш да, шүжәрим тәмән конда.

— Ушкадәт шөран, ўлан лиижә. Йумо цийалым пужо. Тау. Айда, йамшык имнәтим покто.

Кайат. Йадым ләктәт. Павәл Иваныч шутүлка ай гыч шүжәрим йүәши. Бинокль дән мүндүрк оччылгоч корним оччымбыла вәлә койәш. Тудо оччылгоч йадым очча улмаш. Адак шүжәрим йүнәжә. Пәлүжым йүештәт, кодыжым эргыжлан пүа. Йүүн пытарат. Урәм дән ўдрамаш кайа.

— Онис! имнәт шагалда. Чүчүнъб, толай, толай (кошар парниаж дән удра). Шүжәрәт уло чай. Вот тыйлат шутүлка. Пожалуйста шүжәрим тәмән кондо.

Б... ўдрамаш ѡрын. Оксам пүа дыр, шоа. Путүлкам наләш да, шүжәрим кондән пүа. Пәш күжгү, оксан дыр, кәрәк миңшар гынат пүа дыр, шоналда.

— Ушкадәт шөран, ўлан лиижә. Йумо пивалым пужо. Тау! Айда, йамшык имнәтим покто.

Кайат. Йадым ләктәт. Павәл Иваныч дән эргәжә адак „бинокль дән оччаш түнгалият“. Оччыл гоч йадым пәш оччат. Күмшо, нылымшаш, визымшаш баллап пурәт. Эре чүчүнъб, эре тау.

Кайат, кайат, кайат. Кечә энта. Корно лакылан. Онис содоррак күдүшкүжо шунәжә. Имнәйжым „чжоп“ пәрән колда. Трантас „трүн—трүн, —түн, рит—рит“ шоктыш.

— Ой-ой ой-ой. Онис эркын! Мүшкүрим пуратән пытарәт.

Кайат. Онис имнә смола пәчкәм вәлә шүшиш, пүжалдын. Павәл Иванычша имнә дәч коч иймәлә койәш. Коло, күмлә мәнгә чоло орава гыч волә кайа.

— Онис, шогалай. Изиш воләм.

Вола. Арник тамакам опта. Павәл Иваныч виналт шогалын, иктаж ду минут мутайкалән шогышшат, шинчаш түнгальә. Онис сапым шунышльо.

— Чу, чу-чу-чу! Шого, чарә. Шинчай ом ул.

Шинчаш. Тарванат, кайат. Чодра. Ййрим—ййрим шын. Тыйтә, тушто кайик шамыч шүшкат, куку мур. Иваныч эргыжым онтал шинчин. Кожым, куэм, пыйзым, пәләдышым оччыктыләш. Эргыж күржин волән пәләдышым күрлийн наләш. Ачжлан пүа. Йүшүнчайт. Кайат, кайатат ачажә эргыжым эмыратыләш. Йадым вучат. Бинокль дән оччаш гын, ош йандаважа йомын, ок кой. Коклан Иванычны вуйжат оччыкыда, шәнгәкыла лык-лук лийин кайа, нәралдан колда. Имнә войэн, № йадыш шүйт.

Имнә пукшаш пурат. Иваныч йал воктән шутүлкам налым, шүжәр кычалаш кайыш. Иктә дәк пүра, укә. Вәсә дәк пүра, укә. Чыла йадым попла •коштын савырнан, пәл стакан чоло мүнин, нумал толәш. Пудәшт кайшаш гай йошкарлән. Шинчаш оччалдышыжым оччэт да, шыдәцкышла койәш. Шка вуйжо дән шайпак йүйдәланы:

— Кәрәмет... кәрәмет!.. Ну йад...

Пачәрдыш пурыш. Онис чайым йүүн тәмүн, вучән шинчаш. Иваныч шовыным, шүрүп шовычым налым шүрүп мүшкәш. Кум, ишл пачаш „пүрк-пүрк-пүрк“ кошыралдан налья. Логаржым эрыктыш, ўштоб. Чайым пойдильо.

Адак кайат. Пытыйдымә чодра. Мүндүрб куку муралда. Йүкшо ойғырмыла шокта, имнәй чаманын ала мо? Орава йүмалнә ошма мур вәлә. Арник бордыйг гыч ошкыләш. Имнә нойэн, пүжалдын. Ораваштә Ива-

нýч нэра. Йушо кунам лакыштэ „түн“ лийн кайа. Кэнэта мүшкýржым руалдэн куча, мүшкýр пудýраны-
мэ дэч лүдэш.

Нур мүндýр оғыл. Дэланка чарала гыч чонгаштэ
нэйал койэш Тушко имнэа кандарап шурагашт. Мийэн шуыт. Иктэ дэк цураг. Иванич адак шүргым
мушкэш, „пурк-пурк“ нýл—вич пачаш кокыралда, логаржым эркята. Чай йýаш шинчыт.

— Чүчүнъю, ала муяэт уло?

— Муно изиш уло. Мийнэр күлэш гын, вара?

— Улыжым кондо!

Марий ватат уло луат кум муныжым самаварыш
мушкын опта. Онисланат кок муно логалын. Кодшо
кут муныжым Иванич күсэнышкыжэ нальян чыкалда-
да:

— Чүчүнъю, чывэт таза, кэчып мунчышаш лийжэ
(кэчэш кум муным мунчыжо, манаш алтыраныш) Айда
Онис имнээт покто, манъя да, кайшт.

Кайат, кайат, кайат. Коремла, курыкла пытыйн-
мэ. Иванычын лулагыжат корыштас түнгалин.

— Онис! шоктыш.

— Имнээт шогалдыйан. Изиш волэм. Ууук, ай-
ай-ай, оок! манын, волэн да, карныштэш. Имнээ №-ла
курыкым нушкын вýза. Мүндýран, шэнгэлан кодын,
нэршовыч дэн сангасэ пýжвүдшым лупша, пэш поктэн
шуаш толаша. Онис да, Онис манын, имнээм шогал-

даш йодэш. Онис шогалда.

— Ой ой, ой, манын толын шуо. Шинчаш түнга-
лын ыльэ, Онис салым шуншыл колдыш.

— Чу, чытэ алья, шинчын ом ул.

Шинчэш. Адак кайат. Арник шкэ суртэшыжэ
лакэм кодо. Чарла гыч лэктин кок сутка кондэн. Ум-
бакшэ Иванич ала кузэ кайэн, ужшо лийн оғыл. Лач
срөк пытыймак крэс эргийж дэн шинчымыжым гына шар-
найшэ уло. Уналкэш мийэн. Крэс эргийн ватыжэ мэлнам
күэштэн.

— Эк, крэс эргым, ўжашибэ ўжнат да, мэлнам
мат күаштынат. Ондакырак каласаш күлэш ыльэ вэт.
Кызыт кузэ ындэ кочкам, ок кай вэт... мөнгтиштэ коч-
кынам вэлэ, молан ондакырак каласэн от ул.

Вот, эргым, мый тýлат адак мом ойлэм: Эрла
олаш кайаш күлэш. Тый крэс эргым улат. Намиэн
кодэт чай? Оксам кумырат уке.

— Йара нанайш?! Ай... Ы... мый, мый казыр
ом йарсэ. Адак йара... кошташ

— Крэс эргим улат вэт. Йара ынэт наңтай. Тэвэ
шёр, муно.... Ай тый йүлэр улат, микаан. Крэс ачат
улам вэт....

— Йара... Йарашиб кайэн, манмэ дэн уналэн пы-
тарышт.

Йара пытныш.

Арлан.

Йүлмым вуча.

Эмик-Энгэр (Морко к.) Вычмыж Васли
„Йүлэнам, киндым пуз.“ манын күчэн
коштэи.

Нужна.

— Криста ради... Ачан эргийн, сватой....

— Кусо улат?

— Элык-Энгэр. Кодшо кэнгэжым йүлэн
улына. Очэ наш, сару нэбэсний. Ала изиш
йүлышо йэнлан полшэн кэртыва!

Тау. Йумо тазалыким нужо. Вольында
түлө вуйан лийжэ. Очэ наш... Тау.

Лэктэш кайа. Вэсэ дэк шура. Йүлышо
йэнлан кузэ от полши. Кажнýжэ шуа. Кэ-
чэш шут да мойн погына. Коштмаштыжэ
арака пучшым шоналта. Арака руашыжат
шуын шинча. Вашкэрэк мёнгкýшкыжэ кайа
да, шолдэн ужала. Погымо ложанийжым адак
лугалдэн шында. Руаш шумэш адак погаш
кайа.

Ала, йодмыжым налын ок шүкто гын?
«Йумо» түка вэт. Йумыжо түкэн ок шүкто
гын, аракажэ коштарта.

Нунылан йазык укэ.

Никольский чэркысэ диакын чэркэ гыч-
иэ кок йумо онам шолыштын.

Поп түшкя шамыч нимом шолыштас ок йөрө,
пэш кугу йазык лийэш, маныт.

Кэрэк кээт тудым шинча. Йазык ок лий гынат,
иктэ вэсйлан осал штымэ лийэш.

Поп тукым гын, осал штымым огыт шинчэ. Эрэ,
йазык лийэш. Тугай ынгым йумо ок йоратэ. Шолышт-
шо ынгым вэс түньяштэ йылмэ гычышт сакат, маныт.
А шкэже шолыштас гын, мо лийэш вара?

Тэээ. Никольский чэркэ (Суас рэспуб. Мэнтээли
вол.) диаконын ёдýржё марлан кайаш түнгалин. Йумо-
напшт укэ улмаш, налаш гын, окса .... Мом штас?

Эрдэн әрак кыньялэш да, чэркыш кайа. Йумына-
ва ончык мийэн шогальэ. Онжым ырэслэн колдыш.

— Тыштэ тыланэт илаш вэр ок сита, вэс вэрэ
колдэм, манъя да, шовычыш вүдэл пыштыш.

Вара Иисус дэкшэ мийыш.

— Во имя отса... Ачат калык коклаш түнүкташ
кайаш шүдэв вэт. Тыйат тышэш кайаштэ вэрэштэш. У
вэнэм уло. Тудо ёдýрэм налэш. Йумын шүдымо почэш
илйжэ, тудын дэк колдэм, манъя да, ош шовычыш вү-
дэллини, коныла йүмакшэ ёндалын, марлан кайаш ёд-
йржылач намийэн пүш.

А—И.

, „Йошкар Кэчэ“ дэнэ,, Арлан дэн Кэстэн“ налышлан кугу мон-
дыши лийэш. Кэ ўзгар-влакым модын налаш шона-вашкэрэк, вашкэ-
рак подпискым штыза.

Лур дэн шымур.

Кугу Карыш йал марий Пэчу Йыван Шэчу Сибир гыйч толын. Күсэн гыйчшэ шымур дэн лураш оксам луктэш да, йумонаш пышта.

— Вара, Пэчу, оксам изиш кондышыч? — ачажэ йодэш.

— Йумонаш пышнам.

Ачажэ мийэн онча.

— Тидэ луржо?

— Шымурат уло...

— Тидэ шымуржо?

— Луржо улыс...

— Тидэ луржо?

— Шымуржо... Вашталтылын шотлаш түнгалия, миллион йокта ситарэт...

Кэ тёрлатат?

Шозыч сэлькор тыйгэ воза:

„Октябр пайрэмий эртарышна. Морчо к-н Вэс шүргө районеш штышна. Тунэмшэ шамычтат улыт ыльэ. Уучыл кокла гычат улыт ыльэ. Рик гычат улыт ыльэ. Комсомол йачэйкэ гычат улыт ыльэ. Красань-шамычтат улыт ыльэ. юдрамаш-шамычтат улыт ыльэ.

...Вара Рик гыч ик ўзң ольш; уучыл кокла гыч, красавык кокла гыч, комсомол кокла гыч, тунэмшэ йоча кокла гыч...

„Шовычын“ возымьжо годым пэш сай шонмашыж „улыт ыльэ“, возымашыж парнья „кокла гыч“ ончэн.

Кэ тидым редакцийш тёрлатэн возэн колда гын, эн сайлан прэмим пуэн... „молодеч улат“, манына.

Чомажэ чумалэш гын вэлэ.

Йакай сола марий Элэкса Ондри кугу Ашламаш Кредит ушэм гыч озанлык нёлдалаш манин 25 тэнгэ оксам нальэ. Вара тудо чома дэнэ торгайаш түнгальэ. Йул воктэн пога, Торайлаз пазарын наангтайэн ужала.

Изи поэз.

Ашламаш коператив, Чарлаштэ Вакрэй суаслават окса күлэш. Ала пүэт? Пүэт гынжэ йора ыльэ. Уко гын Вакрэй йомэшат.

Кугу ойыртэм.

— Вэрблүд дэнэ йолко коклаштэ могай ойыртэм уло.

— Й... Пэш кугу ойыртэм... Вэрблүд кандаш кэчим йүйдэ пашам штэн кэртэш, а йолко пашам штыйдэ кандаш кэчим йүйн кэтэш.

Шэм нэрят, тужвуйат огыл,— буржуй.

— Сай кртурмаш, Овтон родо?

— Пэш сайжак огыл, уланракэт дэч кэч можымат эрэ утларак күрйт.

— Тугэ-тугэ, йндэ пойанын үүчэм кылжэ лушкемин. Йндэ шэмэр власть.

— Тугэ... шэм нэр власть ..

— Тыйат шэмэр улат вэт?!

— Кай, мом ойлыштат! Мый шэмнэр омул! шкэ шэмнэр улат.

— Мый шэмэр улам. Тыйжэ вара кё улат, буржуй улат мо?

— Укэ-э, тужвуй ом ул.

Пайдуш.

Марийлан 40 тэнг. сита.

Бәтка губрна, кызыт Кукмор район марийын имнээ колонат, Кредит ушэм, имнээ налаш 40 тэнгэм өвлэ пуэн. Рушын имнээжэ, ушкалже уло ыннат, 100 тэнгэм пуэн.

Түрэ.

Кредит ушэм пашачэ мутланат:

— Кузэ штэна,—кок йодмаш уло. Иктыйжэ марий имнээ налаш 100 тэнгэм йодэш; вэсийжэ руш, түрлө күлэшлан 100 тэнгэм йодэш. Тий куза шонэт: күдүжлан мыйнэр пуаш?

— Имнээ налашыжэ чыта, имвыйдым красаныклан иктаж зийг гыч трактэр лийэш. Түрлө күлэшлан 100 тэнгэжэм пуашак күлэш.

— Мыйат тугак шонэм. Марийын вольйкшо такшат руш дэч томам. Угыч имнэм налэш гынат, томамын налэш. Садлан йоршэш пудымо дач 40 тэнгэм пуашат йора вэт?

— Йора, йора. Йоршэшак огына пу гын, руш дэнэ марийым ойбрымьлан шотлат.

Тушто-влак:

1. Кэ шкэжым шкэ мыйскыла?

2. Кэ кэрэш щуда?

3. Шэнгэлнэ улшэдым шэнгэк ончалда кунам ужат?

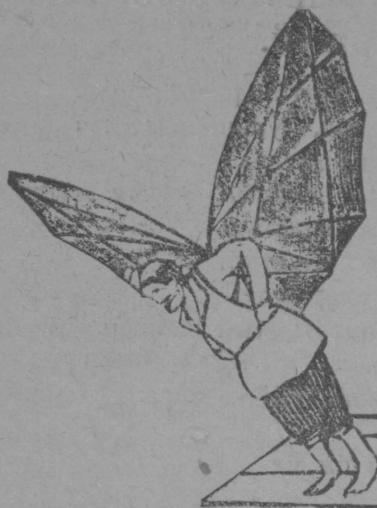
Кодшо номырлалтэ улши задачым иктат палсан огыл.

Торгиш мийшылан:

Пойан-шамыч кум дэлэнкэ гыч чодрам нальт, моло красаныклан „коэна“ гына логалэш манин возэт да, шкэ лэсничийжим (могай лэсничэстывшга) ончыктэн отул.

Пүрэдшылан: „Мыйскара тайэт“ кэлшэн огыл.

Нулдэн-нулдэн нимо ончыктэн шотлат.

„Мариец“ лўман арэ.
оплан оксам погўшт
да, пәш шагал по-
гынэн, Лач тыйгай
а рәопланлан
вәлә сита. Тыйгайм
шташ түңгалыт,
альә чәслымак
—палә оғйл.

АВАТ МУТ ВАШТАРЭШ.

М.... сола йал марий влак кәч мо нәрдән
мутланаш түңгалият түн, эч окдак ават
мутым, Мать ток“ дәчит онай мутымат
пәлвистат.

Йал поғынымаш лийәш. Поғынымаштә йоши-
кар салтак түч төмөн Чопай ажат мут
нәриән ойла:

— Пошкудо-шамыч! мәмнан йал мариийн
мутланымашым қолыштына гын, эртак ават мут
вәлә. Тунәмш-палыша йәң ончылно йүршәп
намысыйш пурэт.

— Мәмнан мариим, мать....в... ойлән, умл-
тарәт мо?

— Ават мут вәрч пунчалым лукташ. Мут-
ланымаштә кә ават мутым пәләшта, тудлан штра-
пым шташ. Калык-шамыч йöра мо. Қәлшәда гын,
кытдам вәлталаз!

Чыланат вәлталыт. Қәлшат. Ында ават мут
ойлымым чарнаш шонат. Кә пәләшта гын, штра-
пым түләктат. Штрап окса дәнә газетым налаш
түңгалыт.

Ик кәчә, вәс кәчә әрга,—ават мут ойлышо
иктат укә. Сидир трупкам ушмаш пурлын урәм
воктән ўлыйкыла вола. Йал советым ваш лийәш.

— Вара газетым налын улда мо?

— Штрап окса укә, мо дәнә налат.

— Ай мат..... молан оғйт түлә?

— А-а тәвә шкақ пәрвой пәләштүшүч, түлә!

Окна гýч Тропим ончән кийә. Тудат чытән
ыш кәрт:

— А-а, мать в...., Сидир, пәрнүшүч мо?..

— Чу, Тропим шкат пәләштүш. Штрап!

Сидир дәнә йал советштә шогышо, адак
окна гýч Тропим пәш туманлат.

Васлий, Мәтрий капкам почын ончалыт:

— Эй, мать воттак! Сидир улмаш.

— Тый Мәтрий, Мать... молан пунчал ваш-
тарәш штәт? штрап!

Тыйгэ туманлыым колын чыла йал поғынат;
Чыланат ваш-ваш ават мут дәнә вурсәдәләт.

— Члалан штрап!

Ну, мать в... майжым кәч кудалтыйз!

Күшто тыйгэ лийин?

Йәрнүр күндәмйитә (Орша к.) Крәшә-
нъе пайрәм годым тыйгэ комсомолэт, йара
шамычэт чыланат руштын коптыныт.

ЙОН ЛИЙЭ.

Марий шкә пашаж дәв Чарлаш толыя Ик
вәрә тудо пура, -тидә нәмнан паша оғйл,-маныт, вәс
вәрә пура,—тугак, күмшо вәрә—адакат тугак.
Шыдәшкымыж дән „Йошкар Кәчә“ рәдаксишкә
тольо.

— Рәдаксий тыйштә мо?

— Тыйштә.

— Мо, иктат укә мо?

— Қызыт иктат укә.

— Вара күжак нүвүм ужшаш?

— Эрла әр дән урәмеш ужаш лийәш.

— Ом палы-с?

— Паләт! Нүнин қыйыштә 4-шә номер „Ар-
лан дән Қәстән“, лийәш.

— Э-э-э, түгәжә пәш паләм.

Әрлашым марий әрдәнәк урәмш куржәп.
Онча, чуч комдәк ок йүрәлт... Урәм воктән
пыйтыймә „Арлан дән Қәстән“ нумалыт. Нә-
моланат өрән. Иктә лудән воштәләш, вәсә сә-
ран коштәш.

— Чу, майжым марийат,—тидә йаралан оғ-
йл ала мо, майжат налын ончәм, оксамат изишак
уло. Тәвә рәдаксийжат тыйштат, лукшто. Пурән
налшаш,—манәш.

Омса дәк шуэш, қагаз пыйжыктым: „Йо-
шкар Кәчә“ крәсаныйлан модышым - лоторэйым
шта. Түрма, плуг, моло түрлө модалдәш. Тәвә
имнә ўзгарат уло. Тидә жә пәш сайыс. Май ж-
ний әргымлан ўдьрым налнәм, имнә ўмбалан
пыйшаш тойлымо ўзгарәмат укә.

Укә „Йошкар Кәчә“ дән „Арлан дән Қәстә-
н“ налашак түкна. Түрлө полышым пуа. Ак-
шат шулдо, тыйзылан 25 йр, талуклан 2 т. 80 йр.
талукланак налам.

Шучко йүд.

(Чарла к.)

Цуланур юл Стопан Вöдр сар годым салтакайш кайэч. Нэмийч дэн кучедалэш. Цатыр гэмийч ик сай кечэ годым, руш дэн кучедалэш кучедалэшт, Стопан Вöдьрым плэныш шушишн кайа.

Стопан Вöдр тигэ орланэн ильме годым суртэш көдтэш ватыжэ вэс Цуланур мариийм юратан, ўйак-мүак илат. Түрэл шашжат лияш. Жап шуын, Стопан Вöдр монгё бортыл толэш. Ватыжын тэмпак-тумпак коштыйжат пильшишкыжэ пура. Шылышын пурмо огыл, шкат ужыц, налэн налэш. Вöдр толмэкат тэмпак-тумпак коштыйжим ок чарна. Вöдр ала ушыжо пура, манын ватыжым шылдалаш тёча. Вöдр пэш ўншо мариий да, ватыжэ ок колышт, тугак илаш толаша. Пытартышланжэ ватыжэ чытэн ок кэрт, мариийм (Вöдьрым) чылт коштарташ шонэн, ик осал пашам шташ шонэн пышта.

Пычкэмьиш йүд. Цуланур юл тамлэ омо дэн мэла. Чыла вэрэшил. Лач Вöдр бортыштэ гына изи тул койэш. Коклан, пиэр ёвшим шижын, пий шамыч урмыжжит. Шучкын-шучкын вэлэ чучэш. Тачэ ала молан Вöдр ватэ пэш кужун ок малэ, сэргылаа койэш. Умшаш вёдым подбыл шинчын да, нимо пэлэштидэ шинча. Йужо кунам кыньялэш да, коштада. Вöдр олымбалнэ комдик возын да, нэрэн кийа. Сайын малэн ок кэрт.

Шып. Вöдр ватэ ужгам чийа.

Аппат-влак аппатлат.

Вöдр шып гына, мом штылэш гын, манын чайан ончэн кийа. Вöдр ватэ ўстэл дэх мийя да, күзийм налини, Вöдр дэх мийя. Вöдр ок тарванэ. Пырысла шыпак мийя да, Вöдьрын яолаш полдышым мучыштара. Шучко паша штышаш рэлэ, Вöдр „крон“ ватыжин кидшым руалдэн кучда да, күзыжым шупшиш налэш.

— Шучко, мом штылэт?! Пуштнэт мо? Вускамдынэт! манын кичкырал колда.

Адак шып. Вöдр ватэ ала күшко лектин кайа. Вöдьр түкылалт возэш да, кийылдэш. Омо пытэн. Вуйышкыжо түрэл пура, пүтйркала вэлэ. Эрдэн тынгэ-түнгэ вакшын гычшэ кыньялэш. Пощкудо шамыч дэх кайа. Шучко йүд нэрэгэн иктылан, вэсилан каласкала. Йаллаштэ моло кутйршо ука, эргак вускамдымэ нэрэгэн вэлэ ойлат.

Иал ногыннымаш. Вöдрат ногыннымаштэ шинчлэш. Шучко йүд нэрэгэн кутйрт. Вöдр ватэ ногыннымашш пура.

— Тыгэ илэн ом кэрт. Вöдр юл мучко күлэш огылым шаркалэн, ойлыжт, майын мэскылэн коштэш. Шүшкыл пуштдэ альэ вускамдымдэ ом чытэ, манын кичкыра.

Калык нимо шташат брэш.

Илымаштэ ляйеш гын, ляйеш вэл. Пычкэмьиш калык мом ок штэ. Вöдр ватэ вэс мариийм юрата, тэмпак-тумпак коштэш. Вöдр сай илаш шона, туныкташ тёча. Төшто йазйкшымат кудалда, ончкышо сай илэнэж. Укэ, корак шкэ муржым мур. Чытэн ок кэрт, мариийм вускамдэн ойрлывэжэ. Моло шотым мүйн огыл.

РИК-штэ возалт, сутыш пүэн ойырлыш шотым отыт му.....брэш!

Аги.

Йалысэ илышым раш шинчыман.

Оласэ кок комсомол йалысэ илыш нэрэн учашат.

— Йалысэ илышым раш шинчэт гын вэлэ красаньи дэнэ чак лийн кэртат.

— Тугэ, тугэ. Йалысэ калыклан кэч момат пэнгийн кучымыла рапшканлэн каласэш гын вэлэ юрата.

— Күзэ тугэ пэнгийн кучымыла?

— Күзэ... Тудымат от палэ ужат? Ну.... ну.... вэс вэлэй манаш гын, кормыштэн кучымыла кучаш күлэш,—Тэвэ тыйлат закон, тидым штыдэ от кэрт, манман.

— Тидым ю каласэн?

— Каласыдээт пэш палэм. Йалысэ калык ожнысэх пэнгийн кучымын вэлэ юрата. Ачиат тугак ойла.

— Ачашт комунист мо?

— Комунист огыл, ожно урдниклан шолгэн.

Кайэм лаката, Кайэм лаката.

Шэрнур кантоныштат мариийм илышаш пуртас түншлэнт.

Тидэ пашам виктаршэ 14-щэ нойабрлан Шэрнурсо учрэждэнийн 863 номыран кагазым колдэн. Кагазлан 40-50 юл тошкандышым кайаш вэрэштэн.

Ик кечэ кайа, вэс кечэ кайа. Кайа, кайа кайа. Кайа, мучаш ука. 9-сэ дэкабрлан, лач 25 кечэ гыч мийэн шуэш. Кажиэ суткалан кок юл тошкандышым кайэн. Корнышто мочаш пурасат юйным мүйн огыл, чылт шэмэм пытэн.

Тыгай кагаз районлаш, 50 мэнтэ коклаш кайа гын, мо лийеш гын?! Мо лийеш?—үмйржё шудэак кола. 75 мэнтэ чоло кайаш жэ вэрэштэш. Тумартэ, мариийм ийлмэ вийянмэ огыл, ала чыла калыклан ик түрэл йымэ (интерн. яз.) лийеш?

ЗНАЧИТ... ЗНАЧИГ..

Рик вуйлатышэ Рик паша нэргэн докладын шта!..

— Значит... Кхо... кхол.. Значит... мый рик паша нэргэн ойлайнэм. Значит, мый дэчэм опчай Рик вуйлатышэ Пайдуш йильэ, вара, значит, мый.

Вара, значит... адак, значит. Талук жапыштэ 12 погийннаш лийин, значит. Нинэ погийнмаштэ, значит, түрлө күләшан нэргэн кагашымэ, значит. С-х. налог, значит, пэш вийян пурэн шолга. Значит, калык пэш түлэгт. Район көргүштэ значит, налог... значит... пэлбжат түлбимд огайл, значит. Вара значит... мый, значит, копраратив кэвыйт гыч 18 тэнгэш сатум укэш нальнам, значит. Адак, значит, кредит ушемлан 20 тэнгэ түлбаша.

шэм уло... Значит, чумыржо 38 тэнгэ. Тидэ долгам, значит, мый түлэн ом кэрт. Красанык ўмбак колдаш, значит, калыктан түлбжигаш закон укэ... Значит... Ындэ, значит, ойлышашэм пытэт, значит. Мом ойллыдэ кодын гын, значит, йодын кэртэдэ...

Вуйлатышэ ойлэн, ойлэн пүжант нойэн. Иктэ калык кокла гыч йодэш:

— Мыйин ик йодмаш уло. Тудо 38 тэнгэ долгам вуйлатышэ кузэ түлаш шона?

— Значит, тудо 38 тэнгэм мый значит түлаш ом шоно. Мый, значит шоньмаштэ, значит, калык тидлан торэш, значит, огэш лий. Кё түлаш огайл манэш, кытдам ийлтэлзэ!

К. Э.

Докладын шта.

— Йолдаш шамыч, мый тыланда тачэ вэс кугыжаныш илыш дэн мэмнан Со-вэти Рэспублик илыш нэргэн ойлэн пунэм.

Мэмнам кызайт моло кугыжаныш шамыч налаш түнгалийн улыйт. Тачэ иктыжэ кэлшаш илдэш, эрла вэсыжэ, кумышыжо, нылымышыжэ. Адак Ындэ Амэрик пойданаат мэмнан дэнэ торгайаш түнгалинэжэ.

Вот, тэвэ кузэ... Ааа... Вот тэвэ... Ўдрамаш илышым нална. Мэмнан марий юдрамаш альэ кул шотышто ила. Марийже кырра, кырра, кыра. Вара порт йумааак чыка. Адак кыра, кырра, кырра, чывэ витааш пэтыра. Адак кыра. Акхо! Ну, кыра...

Вот тэвэ могай илыш.

Йоратыктэн.

Макар Элэксандр копраративштэ служитла. Нэш чолга рвээ. Чийашат Москосо дэч вараш ох код. Москошто путүлкан йолашым чийаш түнгалийт, тудат штэн чийа. Английский пальтом чийаш түнгалийн, тудат ургыкта. Никужакат ох код. Лач иктым гына штэн ох шуко, шадранрак да ала мо, ик ўдьрат пэлэнжэ ох шүрэгшт. Шоньмийж дэн ўдьрыймат пэш налийже.

Икана пивнойш пурэнат, Иван Микальч йолдашыж дэн ваш лийин. Иван Микальч аж "кугу" совет учрежденийште служитла. Тудат пэш чолга рвээ, йылмылан талэ, сбыят кэлша, чийэмжат сай. ўдьр шамыч гын, тошкапашат эрким огыт пу. ўдьр коклаштэ, йолдашыт коклаштэ пытартыш кумиржимат ох чаман, кушко күлэш, тушко күшкүлдэш. Йүашат кэртэш. Макар Элэксандрланыт кондэн шандыльэ гын, пүтэлка шамыч урвочла вэлэ койыт. Йүйт, кутырат, ўдьрамаш коклашкат шуйт.

— Иван Микальч,—шоктыш,—мыйат ўдьрыймат налий, шукартсэк шонен коштам, нигүээйбийм ох му.

— Нал, наал,—манэш Иван Микальч. Нужнам ужин от ул гын, вуйшэшт торым пүтэренэт гын, нал.

— Эк, налам йильэ да, ала мо шотлан ох тол. Ик ўдьрат палмам укэ. Шинчам дэн пэш лүэн коштам да, иктат ох пиж.

— А мый гын, брын пытэнам. Кэч вочда, коло. юдрамаш шамыч коктын, кумыттын пүтэренат да, тошкапаш эрким огыт пу, эрэ почэш коштыйт, ойрлэн огыт кэрт. Шандын куржаш, ала мо?..

— Ала молан брашыжэ. Мыйим кок, кум ўдьр йоратышэ лийш гын, чонгэштэн коштам йилья.

— Йоратыктэн ончо, вара ужат.

— Мом ужат?

— Мом... Тэвэ мыйим ик ўдьр йорага йильэ. Нэрвэй наламак шоньшым. Вара адак шоньшым, шоньшымат, налмом чарнишым. Налат гын, ватан, икшыван лият. ўп пырчэтат ох ситэ, мөднэ пукшэт, маньшмат чарнишым. Айда тугак йоратэн илэна гынат, йора шоньшым.

Ик тэлчэ илэна, кохыт илэна. Ончэм, ўдьр пүкш погаш түнгалийн. Мый шорын ончаш түнгалийм. Вэс шурангылшэ ўлдэр дэн пижилдаш төчшишм. Паила пужлыш. Тудо сутыш вэлэ пүэн. Суд: аза пукшаш полшашэт вэрэштэш, манэш. Шоньшым, шоньшым... айда лучо марлан налам, маньш да, кэлшышна. Эрлашыжам азам нумалын, шонго аважым, изи шужаржым вүдэн, йивэ, иуво толын пурат. Вот ўдьрим нал... Икнаштэ вич логар!...

Ик тэлчэ илэна, вэсэм илэна, нулдат вэлэ. Иктэ гын, иктэ. Айда ик воньоийжылан тэлчэ ийда түлаш түнгалим, содык нал логар огайл, маньшмат ойрлаж қагазым пушым. Ойрлышна, Ик тэлчим илэм. Вэсэм илэм. Вэс пүкш погыш юдрамаш толын да, налалт гын, нал, укэ гын, сутыш пүэн, манын пижэш. Вот, йоратышэ укэ, манат. Тэвэ кузэ йоратат...

— Тэйийм шукын йоратэн улыйт да, тугай. Мыйим кэч иктыжэ йоратыжэ йильэ.

Аги.

„ОЧКО”

Шорыкйол эрда манимэ годым Сангэлдээрэгэ Йандыган йүд вошт карт дэн модийн. Эр пэлэш толбнат, комака ўмбак малаш күзэн возын.

Эрдэн Йандыганин аважэ мэлнам күештэш. Йандыган, пырысла, нэр йүкнэн комака ўмбалнэ мала.

Ачажэ мэлнам чоклэн имтарыш да, эргийн мэлна кочкаш ёудырэн волдыш.

Йандыган ёстэл тёрыш цурэн шинчэ. Ик мэлва осём налья да, „йэрэс туз“ манын ёстэл ўмбак пызлон шуэн колдыш. Вэсём налья „бубнэ король“, кумытэм валын „корак шэстъорко“ манын ёстэл ўмбак пызлон да пызлон шуэн колдыш. Ачажэ ончен шинчайш, шинчайш да, пылыш түн воктэнжэ „тэвэ тыйлат очко“, манын шындэн пүйш.

— Ой, ачий!.. итэ, мэлна улмаш, манаш.

Ачажэ адак шүргө воктэнжэ „тэвэ тыйлат шэстъорко“ манын пүйш.

— Ой, итэ! кычкыра.

Ачажэ адак вэс ногыр шүргө воктэнжэ „тэвэ тыйлат сэморко“ манын энтыш.

— Мэлнам ит коч, „пэрэбор“ лийн, маньэ да, ёстэл кокла гыч луктын колдыш.

РУШТИН, АЛЬЭ КОЛЭН?

Вэс шүргө (Морко канн.) Стопит Кузма нойабр тылчынштэ аракам шолдэн. Арака руашыжым (пардажым) шорыкшилан пукшэн. Шорыкшило руштынат, чытэн кэртэ колэн.

Пачэмийш.

Кузма дэнэ күслээзэе Ондри Йогор шолдымо аракам йүнин шинчэт. Кузман ватижэ волык дээлэх лэктин пур.

— Кугуза, шорыкна колэн, мом штэнэ?..

— Колэн огыл, руштын... Шаггэ арака руашым пукшэнам, кочкин да, руштын возын дыр?

— Руштын огыл, колэн. Капшат йүкшэн...

— Колэн гын, тудо нымат огыл, шолыжо күслэ кыллан пэш кэлша...

К. Э.

МИЧОШ.

Мичош Чарлашкэ тунэмаш толэш. Ик вэрэ, вэс вэрэ пур, шортгаш гай сөрбэлэн йодэш:

— Нэмнэн яал пэш пычкэмийш. Тунэмшэйн иктат укэ. Иал волгалтараш полшиза. Мийдим тунэмаш налза, туныктиза.

Чарласа паша чай аллаан тунуй огыт лий—полшаш шонат. Мичошым тунэмаш налйт. Тунэмэш...

Кэнэж шуэш. Школышто тувыктым чарнат. Тунэмшэвэлакым яалыш-мөнгүшкүшт колдат. Школ вуйлатыша тунэмшэваштараш шогалын, чылалан каласа:

— Йолташ влак! Тэ хызыт мөнгүшкүда кайда. Яалысэ пычкэмийш коклаштэ пашам шташ түнгэлза. Пычкэмийш калылан у волгыдо корнэм ончыкташак тыршиза....

Мичош савурнэн „изльон“ шүвалье—Чцу! Йырнык пычкэмийш яалышкэт кай! Мийдим чарлашга иктаж вэрэ служитлаш пурэм, манын шоналдыш.

Эрлэшүү Чарласа учрэждэний тошкылтэш „кэрткор“ вэлэ шокта. Мичош курышталэш, служитлаш вэрэйм кычалэш. Ик вэрэ йодэш, вэс вэрэ йодэш, кэчэ мучко шагал гын 20 вэрэ шуэш. Вэр эрэ укэ. Ик вэрэ Мичошын палмыжэ шинчэт.

— Тай ала вэрэйм муат?

— Вэрэйм?.. Тэндам вэл яал паша виктараш мөнгүшкүда колтэнйт. Тай кайэн от ул мо?

— Яалыштэ мом ужын ол ул? Яалысэ пычкэмийш

влак дэвэ садыгак нымом штэн от кэрт. Тый тугэ шонэт, тудо шканжэ шона. Тунэмшэ дэнэ пычкэмийш ик канаш дээ илэн огыт карт.

— Ойлэн пэш мопштэт. Йатыр тунэмийт аман? Тый тунэмшилан совет учрэшлэништэ вэр либман огыл,—манын каласышт, шкэ пашашкыжэ шижэ.

Мичошат нымом пэлэштида лэктин кайш.

Ик кэчэ кычалэш, вэс кэчэ вэрэйм кычалэш, вэр ука Мичошын оксат пытта, кочкашт ука, вэрят укэ.

— Кэрэмэти! Тунэмийжат ок күл улмаш, шоналда. Мүшкүр кочкаш йодэш.—Мөнгтак кайаш вэрэштэш.... Эк кийамат! Пычкэмийш, лавра коклаш адак кай, манын шортшаш гай мөнгүшкүжүү ошкылэш. Корнышто мүшкүр шужимо годым күчэн кочкин кай. Мөнгүшкүжүү шуэш.

Мичошын мөнгтэгээ толмыжим пошкудо мариш влак шижныйт. Иктэ, вэсэ Мичош дээ йодыштаг толйт:

— Вара Чарласэ илүүш ногайш? Совет паша вузэ кайа? Йодит. Падынэшт.

Мичош ик мутымат, ок пэлэштэ.

— Тай вэр тунэмийт, түрлижымат палэт, мопалымэтэйм мыданна каласа, манын йодит.

— Тэндэн вэрчын тунэмийнам мо? Огыда палэ гын, тээт тунэмзэ! манын сүрэн пэлэштиш.

— Тый тунэмшэ дээ и э, илүүшна ончыкак огеш кайэ-э!, манын Савли кугуза лэктин кайш. Тидлэч вара Мичошын чыланат шорын вэлэ ончэт.

ЧАСНЫЙ КЭВЫТЫШТЭ.

Изи суас кэвэйтэштэ йатыр пойрэн, ўдрамаш погынэн шогат, сатум ончэт, торгийт. Налшэ иктат укэ, акым вэлэ йодыштэт.

— Эта почом?

— Руб—пятнадцать.

— Ой-ой торого... Войсымкрайын! Купара-

тивийн войсымкрайын вэлэ.

— Конэретивийцэт кай! мом шогёт. Ийа түким. Марий ватижат йндэ шинчалтарат. Конэретив манынжат сай огеш мошто. Шулдо акшым пала...

К. Э.

ҮЧЫМ ШТАН.

Канткомол-влак йалласэ йаачайкылаши-
не возымашкынит шуко „иностранный“ шо-
макым пуртат да, йалыса комсомол оныт
мнэ...

(Сэрмаш түч).

— Сэргэ, „максимум энэргий“ мо лийэш?..

— Е шинча... Тэвэ тидэ кагазынштат „не вести
бездейнэ дискусии“, манын возымо... Мо тугай дис-
кус? „Кусать“ манна гыч ала мо... Адак: „политичес-
кий ситуаций“... Сита гай шод...

Арна гыч Кантком кагазым налэш: „В нашем
ячээ Максимов нет. Есть Максимов да, но состоит ком-
сомола... Наша комсомол из кусают народ...“

Адак арна гыч йаачайкыши кагаз толэш:

— ... политучоба у вас, надо полагать, игнориру-
ется... тратите время на глупые информации“...

— Тэвэ адак!.. Сэргэ йоршбаш браш.—Кузэ ул-
мам? А?

Патыр вуйжым удроң шинча да, вара кэнэта во-
штыл колда...

— Аа, йада мый палышым... Шкаланыштат мый
возэн пуэм. Үчым штэм...

Адак ик арна гыч Кантком сэкрэтар брткыш
гай кагазым лудэш: „Йорбаж-жатыг! Монамам кэтигра
иба посо, очыка утыро... Тэ кэтыг ока ур“...

— Мэйсекилтыш! Койдартыш! Ийз-шамыч!.. манэш
сэкрэтар шыйдэж дэнэ...

Вэс арнашта Сэргэ сэкрэтар ончылно воштыл-во-
штыл шага.

— Мом орадыла ваштылат? Мэйсекилтыш кагазым
возэн моштэг... Тидэм тый возэнэт?

— Мый, -манэш Сэргэ, шкэ воштылэш ..

— Молан?

— Та шиежэ молан нэмэчла возэдэ? Мэйт турко
йылмэ дэвэ возэнам...

— Возьмётшэ мо лийэш?

— А тэвэ мо: „Йолдаш-шамыч! Товатат, нэмэчла
ида возо, огыча умыло. Мэ чыланат марла вэлэ сайн ойлэн
моштэна. Мэ нэмэч она ул.“ Тэ нэмэч шомакым возэн
моштэдэ гын, мэмнават шкенан йылмьша удо. Кэрбат
вэж иба юрмб...

— Мом?

— Нэрдам пэш ида ийлтб, манам.

Жабылман позэк.

Совет законным ильшым „пурта.“

Ик комсомолэс, ёдрамаш нэргэн совет власть
могай законным луктэн, калыктан пэш умлтара-
каласкала.

— Тугэ, йолташ-шамыч. Совет власть ёдра-
машлан пэш кугу, эркүм пуэн. Тугэ гынаг, мэм-
нан йалысэ мари коклаш, тудо совет закон пэш
шагал пурэн. Йалысэ мари, ватыжым кормажийшто
ашна. Ватыжэ шонымашкыжэ кайнэже гынат,

марийжэ ок күштө гын, кайаш ок тошт. Ончы-
кийжо тошто йулам пытараш совет законным иль-
шаш пуртаман.

— Ёдрамашлан кугу эркүм пуалтэн гын, мол-
лан шкэ жа ватэтым шинчир мучашштэ кучай-
мьла кучэт?

— А. а... тудо шүжаржэ дэк чүчийдэн
уналыкеш кошташ түгэлтэн да, кучэм...

К. Э.

АРАКА ДЭН

түнгалиман,
пытарман.

Түнгалиш.

Алмат Троли Ондриим 17-шэ нойабрлан Кукунур
(Шарнур к.) коператив вуйлатылан сайланыт. Ту-
дат пашажийн сай түнгалиш.

Сайтамэкишт вигак Озаныш сату дэк кайа. Кай-
мыжэ годым йүват, пачэрэш портпэльжийн йомдарэн.
Кайа-кайа, адак йүйн Ала могай пасушто йомын кош-
тый. Озаныштэ сатум налбат. Мөгтэгэш портпэльшэш
годым адак йүйн шынден. Озан лээмк ушшыжийн йом-
дарэн.

— Ондри, уш дэн пүрлья күэ вуйэт йомын
огын? Альэ вуйэтшым коператив йомдармэжтэй йомдарнэт?

ЫШЛОГАЛ.

Пурсанур чёркысэ йумын кинде штышэ
руш кува йал мучко мэжым погэн кошто.
Иван Эллександэр дэкэ пурэн да:

— Мэжым погэм, манын йынгыса.

Эллександрыжэ:

— Могай мэжым погэт? Мланэм кунам

кусын пуэнат? Манын йодэни.

— Мый. Пурсанур чёркысэ йумын кинде
штышэ кува улам.

— Тудо улметшиш пэш шинчэм да, ку-
нам мыйланэм мэжшым пуэнат? Мэжым йодат...

Кува нимо ойлаш ёрдода, лэктин кайнин.

Нуб. № 70

КУЗЭ ПОЭТ ЛИЙАШ?

(ТУНЫКТЫМО МУТ.)

Кызыт йатыр рвээлвак поэт лийаш төчэн коштыт. Кагазым налыт, кнагам ургат. «Обложко» гычак возаш түнгалият. Тыгэ: «И. Ачатаеваткин. «Коржантэ пэлэдьши.» (Кнага лүмжё— Ш.) Почэла мут-влак. З-е издание. Гостиография СССР. Тираж 3000 экз.» Рэдаксийштэ тыгай йатыр уло, Вара—эк—воза. Йүдшым ок малэ. Школйшто 1-ой классыштэ тунэмэшат возашат сай ок мошто... Толаша. Пүжалтэш. Адак шкэ гыч шонэн луктын возаш тёча ват. Ачашт-авашт куанат: «Эргына пэш чот тунэмэшт ужат. Очйни, I классыштэ тунэм пытарнэжэ,» — маныт. Орадэвляк, огыт шинчэ-эргышт поэт! А нуно 1-ой классым ойлыштыт. Тэптэрьшт пукэ.

Мэ түнгалишэ поэт-влаклан, унын пашапыт-
тым күштүлэмдаш лиин, тыйгэ туныктэн
воззена:

1. Почэла мутым шкэ гыч шонэн возы-
мо ок күл. Энэрэ вуйым молан ангыртарац? Мэмнан поэт-влакна улый вэт: Н. Мухин, В. Мухин, С. Чавайн, Иванов, Шабдаров, Ланов молат. Нунын почэла мутынгтым пэчэтлэнийт. Тэвэ нуныйнм чылтак йытыран возэн нала-
шат, йумакыжэ шкэ лүмэтым шындэ—йорыш. Арам толашэн шинчымэ ок күл. Тыгэ шты-
шэ йатыр уло. Шукэрдэ огыл кок «поэт» —
влак тыгай почэла мутым кондышиш да, М. Шкэтан огыл гын, пэчэтлэна йульэ. Тудо азы-

рэнэшйжэ «тидэ почэла мут шолынштмо»,—
манын понгартылаш түнгальз.

М. Шкэтан шкэжат ангра гай. «Шолыштмо»... Могай шолыштмо? Почэла мут йумална лүмжбэ кэн? А? Раш палэ: Э-а да Й-н. А тудо шолыштмо манэш! Шкэжэ шолыштмо рассказым воза.

Укэ, тыйгай йэнгым шотлыман огыл. Тыйгай йэнг Рэдаксийштэ лийман огыл.

2. Йёршöп возэнат от мошто гын, почёла мутым йэнлан возыкто. Йара ок возо гын, ик пүтилка шкэ шолдымым йүктэт гын, возэн пua. Альэ тланэтак таушта. Адак шкэжэ возэн от мошто да, возэн моштышо йенгымат от му гын, Рэдаксийш пуро, каласэ: «Н. Мухинын тыгай-тугай почёла мутым мыйын дүм дэн пачетлзыза» — ман штат

3. Казаэт укэ гыйн, нимомат ит возо, школыши тунэмани кайэ,

Почәшүйжэ тэвэ мом каласна: Кугу поэт шамычланат тэнд корно пэш оргажан Ка-йат, кайат Йолголт огыт кэрт Изи-шамычлан... гм... ала күзэ манаш... Шым кана ви-са ик кана нүүц.

Эй, йолдаш поэт-влак! Чытыза: чаплыйн тунэм шүуда гын, тэнданат вийда лийэш.

Шадыртан.

КУЛАК КУЗЭ СОВЭТҮҮШ ДУРА?

Кулаклан кэ ўшана, кэ тудлан
мийэн кулалеш' тудо кумаклан
Соватыш корнйм почаш.

Ончыза кулақт қүзэ Совзтыш
пурал.

Кулақлан ит кумал. Конэрати-
выйш, Ваш-полыш қашакыйш пуро.

Шарнымэ кас.

Мэдвэд сола юл рэзэ унаг Панварын 22-тэй
кастэн школ бүртэш Лэниным шарнымэ ка-
сым шийшиг. Косын Филимонов йолташ
похой.

— Вэчэр воспоминание В. И. Ленина... считаю
открытым. Слово для приветствий предоставляемся
тоб. №.....

Срат! Шарнымэ (воспоминания) касиши та салам
(приветствий) мутын вэлэ ойлат. № йолташ Лэнины
нашажэ, күшгымашибжэ, колмыжо вэргэн ялайр ойлыш.
Ойлэн пытарышат, Комсомол влак кошаштэм „роп-ро-
рон“ цэш чот кырат.

Мэдвэд сола яачайвьштэ улшо комсомол-влак мо-
лан куавэнйт, ои шинчэ?..

Кэстэнин лупшалмыйжлан гын?

Арлан.

Йомак почэла мут.

Ик каны мий шочмэшкэмак
Кайалальна кочам дэнак
Чодырашкэ. Мийэн шуннат
Энэр воктэн канаш вочна.

Кечкаш шолтас вүд уке,
Тул пышташ ну уке
Вүд дэч посна, тул дэч посна
Күчимб колым шолтан кочна.

Бывэ мёнтэ бүртэлэна,
Корно дэнэ ошкылына.
Пунэш шүртнээн возынам,
Йол парньам йычкэштарэнам.

Мужан дэнэ мийэнам,
Таза парньам ончихтэнам;
Таза парньам наэрэндэн,
Вич парньагэ коштарэн.

Бэлов.

Т ўрлө.

— Завэдайшида сай вара?
— Ойлаш ок лий!
— Тунарак сай?
— Ойлаш ок лий, манам. Ойлэт гын,
вэр гыч лэктин вочмэтият от шиж.

— Подпискым штэнат мо?
— Штэнам, штэнам! Суд лиймэш ни-
туши ом кай, манын подписьнам.

— Арака йүаш осал, маныт. Тидэ чылт
шойак. Мий аракам йүам гын, пэш поро чо-
нан лийам—йолышто улшо кэмымат, вургэ-
мымат чаманымаш укэ—чыла ужалэм. Адак
иэл акэш вэт!

Сисыргэн.

— Ондрушида молан шүргыжым шовыч дэ-
нэ пүтырэн коштэй.

— Сисыргэн...

— Күжак сисыргэн? Совет Росий көргы-
штö сар укэ вэт.

Альэ Китайшкэ Чзан-Чзо-Лин вапта-
рэш крэралаш мийэн?

— Могай тылат Чзай-Чзой, Шорыйол
пайрэмьштэ кычал коштмыйжла муын.

„Йыгырым---Йыгырым--Йыгы- рым“.

Изи рвэзын ойжо.

Сортойл годым сорыкым „йыгырым“ манын ко-
стит гын, чынах сорык йытыр пачам ста... Май Сто-
панын эргыже Миклай улам... Тэний сортойл годым
авий чыла сорыкым бүртэс сийлас цуртэн да, йүкты-
мэк „им-йыгырым“ манын сорык йолым супскадал тү-
нальэ. Ик куту сэм сорыкна устэл ўмбак төстэльб..
Брат вэлэ, сбрада пэс... Тыгэ сорык самысым „им-йы-
гырым“ манмэк вүтас иштэрийс... Вара эрдэн лэктинам-
мат, кэрнак сэм сорыкна йытыр пачам стэн... колык-
сым..“

Пэро.

Коктынат ынглэн огыт ул.

— Авы-ы-ый, ваквакым, мыйрэкым то-
рэм мо?

— Ала мом тыйштэ тототлэн шогэт. Кай
тыжэч, тэр!

Эргийжэ лэктэн да, лудо игэ умшам
чыла торэн шэлжшт пытара.

Ньокотой.

„Ок йарсэ“.

— Алло!

— Алло. Колыштам. Ничаво изиш илэм,
кутырэм.

Тачэ засэданиш тол, крэсанык бүртэштэ
крэсанык дэн кутырмо нэргэн кутыраш кү-
лэш, манмэ шокта.

— Укэ ом йарсэ, паша уло,-мёнтё кайэм.

— Кум ийлан чурма, а! Арагэ, арагэ,
маныч. Кум ийлан пуртэн шындат. Тылэч
вара тыйим кэ «защитник» манэш гын?

— Эк, тау олмэш мом ойла! Тый туд-
лан полишт, полишт: кум ий гэдэж пачэ-
рыйм, киндым кычалмэ бк күл, тудо ўмбач-
шэ мыскыла вэлэ.